

*Πες μου τι άλλο θα 'πρεπε να 'χω κάνει;
Δεν πεθαίνουν όλα στο τέλος και μάλιστα πρόωρα;
Πες μου τι σκέφτεσαι να την κάνεις
τη μία, την άγρια, την πολύτιμη ζωή σου;*

ΜΑΙΡΗ ΟΛΙΒΕΡ,
Η καλοκαιριάτικη μέρα

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

Γενάρης, Φλεβάρης, Μάρτης

Πριν από μία εβδομάδα, στο αεροδρόμιο του Σαν Φρανσίσκο, η γιαγιά μου με αγκάλιασε χωρίς ούτε ένα δάκρυ και μου επανέλαβε ότι, αν είχα την παραμικρή αυτοεκτίμηση, δεν θα επικοινωνούσα με κανένα γνωστό μέχρι να βεβαιωθούμε ότι οι διώκτες μου είχαν πάψει να με αναζητούν. Η Νίνι μου είναι παρανοϊκή, όπως και όλοι οι κάτοικοι της Ανεξάρτητης Λαϊκής Δημοκρατίας του Μπέρκλεϊ, που μονίμως τους κυνηγάνε, πότε η κυβέρνηση και πότε οι εξωγήινοι, αλλά στη δική μου περίπτωση τα λεγόμενά της δεν είχαν ίχνος υπερβολής: όσες προφυλάξεις και να έπαιρνα, θα ήταν λίγες. Μου έδωσε ένα τετράδιο με εκατό φύλλα για να αρχίσω να κρατάω ημερολόγιο, όπως έκανα απ' τα οχτώ μέχρι τα δεκαπέντε μου, δηλαδή μέχρι τότε που η μούρα μου άλλαξε ρότα. «Θα υπάρχουν στιγμές που θα βαριέσαι θανάσιμα, Μάγια. Εκμεταλλεύσου τες για να καταγράψεις τις μνημειώδεις βλακείες που διέπραξες, μήπως τελικά καταλάβεις τι έχεις κάνει», μου είπε. Έχω πολλά ημερολόγια στην κατοχή μου, σφραγισμένα με φαρδιά κολλητική ταινία. Ο παππούς μου τα φυλούσε κλειδωμένα στο γραφείο του και τώρα τα έχει η Νίνι μου σε μια παπουτσοθήκη κάτω από το κρεβάτι της. Το καινούργιο τετράδιο θα είχε το νούμερο εννιά. Η Νίνι μου πιστεύει ότι θα μου φανούν πολύ χρήσιμα, όταν κάποια στιγμή θα καταλήξω στην ψυχα-

νάλυση, γιατί περιέχουν τα κλειδιά για το λύσιμο των κόμπων της προσωπικότητάς μου· αν όμως τα είχε διαβάσει, θα ήξερε ότι περιέχουν ένα σωρό παραμύθια που θα μπορούσαν να μπερδέψουν και τον ίδιο τον Φρόιντ. Κατά βάση, η γιαγιά μου δεν εμπιστεύεται καθόλου τους επαγγελματίες που χρεώνουν με την ώρα, αφού δεν τους συμφέρουν τα γρήγορα αποτελέσματα. Εξαιρεί ωστόσο τους ψυχιάτρους, γιατί ένας απ' αυτούς τη γλίτωσε απ' την κατάθλιψη κι απ' την παγίδα της μαγείας, όταν την έπιασε η μανία να επικοινωνήσει με το υπερπέραν.

Έβαλα το τετράδιο στο σάκο μου για να μην την προσβάλω, χωρίς καμία πρόθεση να το χρησιμοποιήσω. Έλα όμως που εδώ ο χρόνος έχει την ιδιότητα να τεντώνεται σαν λάστιχο και το γράψιμο είναι ένας τρόπος να περνάς τις ώρες... Η πρώτη εβδομάδα της εξορίας μου φάνηκε αιώνιας. Βρίσκομαι σ' ένα νησάκι μικρό σαν μια ψείρα στο χάρτη και ζω σε συνθήκες μεσαιωνικές. Μου είναι δύσκολο να γράψω για τη ζωή μου, γιατί δεν μπορώ να διακρίνω τι είναι πραγματικό και τι φανταστικό· η γυμνή αλήθεια είναι συχνά-πυκνά βαρετή, γι' αυτό και άθελά μου την αλλάζω ή υπερβάλλω, υποσχέθηκα όμως στον εαυτό μου να καταπολεμήσω αυτό το χούι και στο μέλλον να λέω όσο γίνεται λιγότερες ανακρίβειες. Μ' ετούτα και μ' εκείνα, σε μια εποχή όπου ακόμα και οι Ινδιάνοι του Αμαζονίου χρησιμοποιούν υπολογιστές, εγώ κατέληξα να γράφω με το χέρι. Προχωρώ σαν τη χελώνα και τα γράμματά μου μοιάζουν περισσότερο με ρωσικά, αφού ούτε εγώ η ίδια δεν καταφέρνω να τα αποκρυπτογραφήσω, υποθέτω όμως ότι σελίδα με τη σελίδα θα διορθώνονται. Το γράψιμο είναι σαν τη μοτοσικλέτα: δεν την ξεχνάς ακόμα κι αν κάνεις χρόνια να οδηγήσεις. Προσπαθώ να προχωράω

με χρονολογική σειρά, αφού μια κάποια τάξη είναι απαραίτητη. Μου φάνηκε ότι αυτή η τακτική θα έκανε τα πράγματα πιο εύκολα, χάνω όμως συνεχώς τον ειρμό, κάνω διάφορες παρεκβάσεις ή μου κατεβαίνει ξαφνικά κάτι σημαντικό αρκετές σελίδες πιο κάτω και μετά δεν θυμάμαι πού είναι η σωστή του θέση. Η μνήμη μου κινείται σε κύκλους, σε σπείρες ή κάνει κανονικά ακροβατικά.

Είμαι η Μάγια Βιδάλ, δεκαεννιά ετών, γένους θηλυκού, εργένισσα, χωρίς φίλο, αφού δεν μου δόθηκαν ποτέ οι κατάλληλες ευκαιρίες, χώρια που είμαι μυγιάγγιχτη. Γεννήθηκα στο Μπέρκλεϊ της Καλιφόρνιας, έχω αμερικανικό διαβατήριο και είμαι τώρα προσωρινά πρόσφυγας σ' ένα νησί στο νότιο μισό της υδρογείου. Με έβγαλαν Μάγια γιατί η Νίνι μου έχει πάθος με την Ινδία και οι γονείς μου δεν είχαν σκεφτεί κάποιο άλλο όνομα, αν και είχαν εννέα μήνες στη διάθεσή τους για να το κάνουν. Στα ινδικά η λέξη «μάγια» σημαίνει «παραίσθηση, όνειρο». Καμία σχέση με το χαρακτήρα μου. Το όνομα Αττίλας θα μου ταιριαζε περισσότερο, γιατί, όπου πατήσω το πόδι μου, δεν φυτρώνει ούτε χόρτο. Η ιστορία μου αρχίζει στη Χιλή με τη γιαγιά μου, τη Νίνι μου, πολύ προτού γεννηθώ, γιατί, αν εκείνη δεν είχε φύγει απ' την πατρίδα της, δεν θα είχε ερωτευτεί τον παππούλη μου ούτε θα είχε εγκατασταθεί στην Καλιφόρνια, ο πατέρας μου δεν θα είχε γνωρίσει τη μητέρα μου κι εγώ δεν θα ήμουν εγώ, αλλά μια ζωντανή και πολύ διαφορετική Χιλιανή. Πώς είμαι; Ένα κι ογδόντα, πενήντα οχτώ κιλά, όταν παίζω τακτικά μπάλα, και λίγα παραπάνω, όταν δεν προσέχω τι τρώω, με πόδια μωδωδη, χέρια αδέξια, μάτια γκριζά ή γαλανά, ανάλογα με την

ώρα της ημέρας, και πιστεύω ότι είμαι ξανθιά, αλλά δεν είμαι σίγουρη, αφού έχω πολλά χρόνια να δω τα φυσικά μου μαλλιά. Δεν κληρονόμησα την εξωτική κατατομή της γιαγιάς μου, με το δέρμα στο χρώμα της ελιάς και τους μαύρους κύκλους κάτω απ' τα μάτια, που της δίνουν έναν αέρα σοφιστικέ, ή του πατέρα μου, που είχε την εμφάνιση και το τουπέ του ταυρομάχου· δεν μοιάζω ούτε με τον παππού μου, «τον υπέροχο παππούλη μου», γιατί δυστυχώς δεν είναι βιολογικός μου πρόγονος, αφού είναι ο δεύτερος άντρας της Νίνι μου.

Μοιάζω στη μητέρα μου, τουλάχιστον στη σωματική διάπλαση και στα χρώματα. Δεν ήταν πριγκίπισσα της Λαπωνίας, όπως πίστευα προτού λογιкуετώ, αλλά Δανέζα αεροσυνοδός, την οποία ερωτεύτηκε κάπου στα σύννεφα ο πιλότος πατέρας μου. Ήταν πολύ νέος για γάμο, αλλά του είχε καρφωθεί η ιδέα στο μυαλό ότι αυτή ήταν η γυναίκα της ζωής του και δεν την άφησε σε χλωρό κλαρί μέχρι που εκείνη βαρέθηκε να αντιστέκεται. Ή ίσως επειδή ήταν ήδη έγκυος. Το γεγονός είναι ότι παντρεύτηκαν και το μετάνιωσαν σε λιγότερο από μία εβδομάδα, αλλά έμειναν μαζί ώσπου γεννήθηκα εγώ. Μέρους μετά τη γέννησή μου και ενώ ο άντρας της πετούσε κάπου μακριά, η μητέρα μου έφτιαξε τις βαλίτσες της, με τύλιξε σ' ένα παλτουδάκι και πήγε μ' ένα ταξί στο σπίτι των πεθερικών της. Η Νίνι μου ήταν τότε στο Σαν Φρανσίσκο και συμμετείχε στις διαδηλώσεις κατά του Πολέμου του Κόλπου, αλλά ο παππούς μου ήταν εκεί και παρέλαβε εκείνος το μπογαλάκι που του έδωσε η μητέρα μου χωρίς πολλές-πολλές εξηγήσεις, προτού γυρίσει στο ταξί που την περιμένε. Η εγγονή ήταν ένα τόσο δα πραγματάκι που χωρούσε στη μια παλάμη του παππού. Λίγο μετά, η Δανέζα έστειλε με

το ταχυδρομείο τα χαρτιά του διαζυγίου, μαζί με την παραιτήση από κάθε δικαίωμα πάνω στην κόρη της. Τη μητέρα μου τη λένε Μάρτα Ότερ και τη γνώρισα το καλοκαίρι που έκλεισα τα οχτώ, όταν οι παππούδες μου με πήγαν στη Δανία ειδικά γι' αυτό το λόγο.

Βρίσκομαι στη Χιλή, τη χώρα της γιαγιάς μου, της Νίδια Βιδάλ, μια χώρα όπου ο ωκεανός τρώει τη γη μπουκιά-μπουκιά και κόβει τον κύριο όγκο της Λατινικής Αμερικής σε μικρά νησιά. Και για να είμαι πιο ακριβής, βρίσκομαι στο νησί Τσιλοέ, κομμάτι της επαρχίας Λος Λάγος, ανάμεσα στον 41ο και τον 43ο παράλληλο του νοτίου ημισφαιρίου, ενός αρχιπελάγους περίπου εννέα χιλιάδων τετραγωνικών χιλιομέτρων, με περίπου διακόσιες χιλιάδες κατοίκους, που όλοι τους είναι πιο κοντοί από μένα. Στα μαπουντουήγκουν, τη γλώσσα των ντόπιων Ινδιάνων, «τσιλοέ» σημαίνει χώρα των κάουιλ –πρόκειται για ένα είδος μαυροκέφαλων φωνακλάδικων γλάρων–, θα έπρεπε όμως κανονικά να ονομάζεται γη του ξύλου και της πατάτας. Εκτός από το Μεγάλο Νησί, όπου βρίσκονται οι περισσότερες κατοικημένες περιοχές, υπάρχουν και αρκετά μικρά νησιά, κάμποσα απ' αυτά ακατοίκητα. Μερικά είναι σαν τα τσαμπιά, τρία-τρία ή τέσσερα-τέσσερα μαζί, και τόσο κοντά μεταξύ τους, που στη φυρονεριά εμφανίζονται ανάμεσα τους λωρίδες γης. Όμως εγώ δεν είχα την καλή τύχη να εγκατασταθώ σε κάποιο από αυτά. Μένω σαράντα πέντε λεπτά με τη βενζίνα από το κοντινότερο χωριό, κι αυτό μόνο όταν δεν έχει τρικυμία.

Το ταξίδι μου απ' τη βόρεια Καλιφόρνια έως το Τσιλοέ ξεκίνησε με το θρυλικό κίτρινο Volkswagen της γιαγιάς μου, το οποίο έχει τρακάρει δεκαεφτά φορές από το 1999, αλλά την παλεύει σαν Ferrari. Ξεκίνησα καταχείμωνο,

μια μέρα με άνεμο και βροχή, με τον Κόλπο του Σαν Φρανσίσκο μουντό σαν μολυβένια ζωγραφιά: λευκό, μαύρο, γκρι. Η γιαγιά μου οδηγούσε με το συνηθισμένο της σιλ, σαν να εξαρτιόταν απ' αυτό η ζωή της, γαντζωμένη απ' το τιμόνι σαν ναυαγός σε σωσίβιο, με τα μάτια της καρφωμένα σ' εμένα και όχι στο δρόμο, καθώς προσπαθούσε να μου δώσει τις τελευταίες οδηγίες. Ακόμα δεν μου είχε εξηγήσει πού ακριβώς σκόπευε να με στείλει. «Στη Χιλή», ήταν το μόνο που μου είχε πει, όταν κατέστρωσε το σχέδιο της εξαφάνισής μου. Μέσα στο αυτοκίνητο μού αποκάλυψε τις λεπτομέρειες και μού έδωσε και ένα φτηνό τουριστικό οδηγό για να ενημερωθώ.

«Τσιλοέ; Πού είναι αυτό;» τη ρώτησα.

«Εδώ μέσα θα βρεις όλες τις απαντήσεις», μου είπε και μου έδειξε το βιβλίο.

«Σαν πολύ μακριά μού φαίνεται».

«Όσο πιο μακριά πας τόσο καλύτερα. Στο Τσιλοέ έχω ένα φίλο, τον Μανουέλ Αρίας, το μοναδικό πρόσωπο σ' αυτόν τον κόσμο –εκτός απ' τον Μάικ Ο'Κέλι βέβαια– απ' το οποίο θα τολμούσα να ζητήσω να σε κρύψει για ένα-δυο χρόνια».

«Ένα-δυο χρόνια; Τρελάθηκες, Νίνι;»

«Άκου να σου πω, κοριτσάκι μου, υπάρχουν στιγμές στη ζωή του ανθρώπου που, ό,τι κι αν κάνει, τα γεγονότα τον παίρνουν από κάτω και δεν τα ελέγχει. Η δική σου περίπτωση είναι μία απ' αυτές», μου ανακοίνωσε, προσπαθώντας με τη μύτη κολλημένη στο παρμπρίζ να καταλάβει πού βρίσκεται, προχωρώντας μάλλον στα κουτουρού στο δίκτυο των αυτοκινητοδρόμων.

Φτάσαμε στο παρά πέντε στο αεροδρόμιο και αποχαιρετιστήκαμε χωρίς συναισθηματισμούς. Η τελευταία ει-

κόνα της γιαγιάς μου που κρατάω στο μυαλό μου είναι το Volkswagen της να απομακρύνεται βήχοντας σαν φυματικό στη βροχή.

Έως το Ντάλας πέρασα κάμποσες ώρες στριμωγμένη ανάμεσα στο φινιστρίνι και σε μια χοντρή που μύριζε καβουρντισμένα αμύγδαλα, και μετά, σε άλλο αεροπλάνο, άλλες δέκα ώρες έως το Σαντιάγο, με το μάτι γαρίδα και πεθαμένη από την πείνα, περνώντας την ώρα μου είτε διαβάζοντας είτε φέρνοντας στο μυαλό μου το βιβλίο για το Τσιλοέ, το οποίο εξυμνούσε τις αρετές του τοπίου, τις ξύλινες εκκλησίες και την αγροτική ζωή. Τρομοκρατήθηκα όσο δεν έπαιρνε άλλο· ξημέρωνε η δεύτερη μέρα του 2009, μ' έναν ουρανό πορτοκαλή πάνω από τις μοβ πλαγιές των Άνδεων, αμετακίνητων, αιώνιων, απέραντων, όταν η φωνή του πιλότου μάς είπε ότι προσγειωνόμαστε. Σε λίγο είδαμε μπροστά μας μια πράσινη κοιλάδα, συστοιχίες οπωροφόρων, αθέριστα χωράφια και πέρα μακριά το Σαντιάγο, την πόλη όπου γεννήθηκαν η γιαγιά μου και ο πατέρας μου, μια πόλη που κρατάει καλά κρυμμένο ένα επτασφράγιστο κομμάτι της ιστορίας της οικογένειάς μου.

Ελάχιστα πράγματα γνωρίζω για το παρελθόν της γιαγιάς μου, στο οποίο η ίδια αναφέρεται πολύ σπάνια, λες και η ζωή της άρχισε όταν γνωρίστηκε με τον παππού. Το 1974, στη Χιλή, πέθανε ο πρώτος της σύζυγος, ο Φελίπε Βιδάλ, λίγους μήνες μετά το στρατιωτικό πραξικόπημα που ανέτρεψε τη σοσιαλιστική κυβέρνηση του Σαλβαδόρ Αλιέντε και εγκατέστησε τη δικτατορία στη χώρα. Όταν χήρεψε, αποφάσισε ότι δεν ήθελε να ζήσει κάτω από ένα τόσο βάρβαρο καθεστώς και μετανάστευσε στον Καναδά με το γιο

της τον Αντρές, τον πατέρα μου. Ούτε αυτός μπόρεσε να προσθέσει πολλά στην ιστορία, αφού θυμάται ελάχιστα πράγματα από την παιδική του ηλικία, εξακολουθεί όμως να τρέφει μεγάλο σεβασμό για τον πατέρα του, απ' τον οποίο έχουν μείνει όλες κι όλες τρεις φωτογραφίες. «Δεν πρόκειται να ξαναγυρίσουμε, έτσι;» ρώτησε ο Αντρές μέσα στο αεροπλάνο που τους πήγαινε στον Καναδά. Στην πραγματικότητα, δεν ήταν ερώτηση, αλλά κατηγορία. Ήταν εννέα χρονών, είχε ωριμάσει απότομα τους τελευταίους μήνες και ζητούσε εξηγήσεις, αλλά καταλάβαινε ότι η μητέρα του προσπαθούσε να τον προστατεύσει λέγοντάς του μισές αλήθειες και ψέματα. Είχε αποδεχτεί στωικά την είδηση για την καρδιακή προσβολή του πατέρα του και δεν αντέδρασε όταν έμαθε ότι τον είχαν κηδέψει χωρίς να σκεφτούν ότι ίσως ήθελε κι εκείνος να τον αποχαιρετήσει για τελευταία φορά. Λίγο μετά βρέθηκε στο αεροπλάνο για τον Καναδά. «Φυσικά και θα γυρίσουμε, Αντρές», τον διαβεβαίωσε η μητέρα του, αλλά εκείνος δεν την πίστεψε.

Στο Τορόντο τούς υποδέχτηκαν οι εθελοντές της Επιτροπής Υποδοχής Προσφύγων, οι οποίοι τους βρήκαν κατάλληλα ρούχα και τους εγκατέστησαν σε ένα επιπλωμένο διαμέρισμα με κρεβάτια στρωμένα και γεμάτο ψυγείο. Τις τρεις πρώτες μέρες, όσο διαρκούσαν οι προμήθειες, μητέρα και γιος έμειναν κλειδαμπαρωμένοι στο διαμέρισμα, τρέμοντας απ' τη μοναξιά, αλλά την τέταρτη μέρα εμφανίστηκε μια κοινωνική λειτουργός, που μιλούσε καλά ισπανικά, και τους ενημέρωσε για τις παροχές και τα δικαιώματα που απολάμβαναν όλοι οι κάτοικοι του Καναδά. Το πρώτο που έκαναν ήταν να παρακολουθήσουν εντατικά μαθήματα αγγλικών και ο νεαρός γράφτηκε στο κα-

τάλληλο σχολείο· μετά η Νίδια βρήκε μια θέση σοφέρ, γιατί της ερχόταν βαρύ να δέχεται την ελεημοσύνη του κράτους χωρίς να δουλεύει. Ήταν η χειρότερη επιλογή που μπορούσε να κάνει η Νίτι, γιατί, αν τώρα οδηγεί φριχτά, τότε οδηγούσε φριχτότερα.

Το σύντομο καναδικό φθινόπωρο έδωσε τη θέση του σ' έναν πολικό χειμώνα, εκπληκτικό για τον Αντρές –τώρα είχε βαφτιστεί Άντι και είχε ανακαλύψει ότι πάντα τού άρεσαν οι παγοδρομίες και το σκι–, αλλά ανυπόφορο για τη Νίδια, η οποία δεν κατάφερε με τίποτε να ζεσταθεί ούτε να ξεπεράσει τη θλίψη της απώλειας του άντρα της και της χώρας της. Η διάθεσή της δεν βελτιώθηκε με τον ερχομό μιας αβέβαιης άνοιξης ούτε με τα λουλούδια που ξαφνικά μια μέρα εμφανίστηκαν σαν αντικατοπτρισμός εκεί όπου την προηγούμενη δεν υπήρχε παρά σκέτο χιόνι. Ένιωθε ξεριζωμένη και είχε πάντα τη βαλίτσα της έτοιμη, περιμένοντας την ευλογημένη μέρα που θα επέστρεφε στη Χιλή μόλις θα έπεφτε η δικτατορία, χωρίς να μπορεί να φανταστεί τότε ότι θα υπέμενε δεκαέξι ολόκληρα χρόνια.

Η Νίδια Βιδάλ έμεινε στο Τορόντο γύρω στα δύο χρόνια μετρώντας τις μέρες και τις ώρες, ώσπου γνώρισε τον Πολ Ντίτσον Β', τον παππού μου, καθηγητή του Πανεπιστημίου του Μπέρκλεϊ, ο οποίος είχε πάει στο Τορόντο για να δώσει μια σειρά διαλέξεων για έναν πλανήτη-φάντασμα, που την ύπαρξή του προσπαθούσε να αποδείξει με ποιητικούς υπολογισμούς και σάλτα της φαντασίας. Ο παππούς μου ήταν ένας από τους λίγους Αφροαμερικανούς αστρονόμους σε ένα επάγγελμα όπου οι λευκοί είχαν τη συντριπτική πλειοψηφία, πασίγνωστος στον τομέα του και συγγραφέας πολλών βιβλίων. Στα νιάτα του είχε περάσει

ένα χρόνο στη λίμνη Τουρκάνα της Κένυας, μελετώντας τους αρχαίους μεγάλιθους της περιοχής, και είχε αναπτύξει τη θεωρία, βασισμένη σε αρχαιολογικά ευρήματα, ότι αυτές οι στήλες από βασάλτη ήταν αστρονομικά παρατηρητήρια, τα οποία χρησιμοποιούσαν τριακόσια χρόνια προ Χριστού για τον καθορισμό του σεληνιακού ημερολογίου Μποράνα, βασικού εργαλείου των βοσκών της Αιθιοπίας και της Κένυας. Στην Αφρική έμαθε να παρατηρεί τον ουρανό χωρίς προκαταλήψεις κι έτσι του μπήκαν υποψίες για την ύπαρξη του αόρατου πλανήτη, τον οποίο από τότε αναζητούσε ανώφελα με τα πιο ισχυρά τηλεσκόπια.

Το Πανεπιστήμιο του Τορόντο τον εγκατέστησε σε μια σουίτα για επισκέπτες ακαδημαϊκούς και του νοίκιασε και ένα αυτοκίνητο μέσω ενός πρακτορείου· έτσι έπεσε στη Νίδια Βιδάλ ο κλήρος να τον συνοδεύει κατά τη διάρκεια της παραμονής του. Μόλις έμαθε ότι η οδηγός του ήταν Χιλιανή, της είπε ότι είχε κάνει ένα διάστημα στο αστεροσκοπείο της Λα Σίγια της Χιλής, ότι από το νότιο ημισφαίριο φαίνονται άγνωστοι στο βόρειο αστερισμοί, όπως το Μικρό και το Μεγάλο Νέφος του Μαγγελάνου, και ότι σε ορισμένα μέρη οι νύχτες είναι τόσο καθαρές και το κλίμα τόσο ξηρό, ώστε οι συνθήκες γίνονται ιδανικές για την παρατήρηση του σύμπαντος. Εκεί έγινε η ανακάλυψη ότι οι γαλαξίες είναι διατεταγμένοι σε μορφώματα παρόμοια με ιστούς αράχνης.

Και τι να πει κανείς για τη σατανική σύμπτωση που ανακάλυψαν, ότι δηλαδή εκείνος έφυγε από τη Χιλή την ίδια μέρα του 1974 που έφυγε κι εκείνη με το γιο της για τον Καναδά. Μου έχει περάσει η ιδέα ότι ίσως να βρέθηκαν κάποια στιγμή μαζί στο αεροδρόμιο, περιμένοντας ο καθένας την πτήση του χωρίς να γνωρίζονται, αλλά οι ίδι-

οι λένε ότι κάτι τέτοιο είναι αδύνατον: εκείνος θα είχε σίγουρα προσέξει αυτή την πανέμορφη γυναίκα κι εκείνη επίσης θα τον είχε δει, γιατί ένας μαύρος στη Χιλή εκείνης της εποχής θα τραβούσε οπωσδήποτε την προσοχή, ιδιαίτερα αν ήταν τόσο ψηλός και κομψός όπως ο παππούς μου.

Η Νίδια δεν χρειάστηκε παραπάνω από ένα πρωινό οδήγησης στο Τορόντο, με τον επιβάτη της στο πίσω κάθισμα, για να καταλάβει ότι διέθετε το σπάνιο συνδυασμό ενός λαμπρού μυαλού με τη φαντασία ενός οραματιστή, ενώ του έλειπε παντελώς ο κοινός νους, δηλαδή το δικό της βασικό χαρακτηριστικό. Η γιαγιά μου ποτέ δεν κατάφερε να μου εξηγήσει πώς κατέληξε σ' αυτό το συμπέρασμα απ' το τιμόνι ενός αυτοκινήτου και μέσα στην τρέλα της κίνησης, αλλά το γεγονός είναι ότι είχε πέσει διάνα. Ο αστρονόμος ζούσε το ίδιο χαμένος με τον πλανήτη που έψαχνε να βρει στον ουρανό· μπορούσε να σου υπολογίσει σε λιγότερο από ένα δευτερόλεπτο πόσο χρόνο χρειάζεται για να φτάσει στη Σελήνη ένα διαστημόπλοιο, αν ταξιδεύει με 28.286 χιλιόμετρα την ώρα, έβρισκε όμως τρομερά περίπλοκη τη χρήση μιας ηλεκτρικής καφετιέρας. Εκείνη είχε χρόνια να νιώσει το ανάλαφρο φτερούγισμα του έρωτα κι εκείνος ο άντρας, πολύ διαφορετικός απ' όσους είχε γνωρίσει στα τριάντα τρία της χρόνια, την ερέθιζε και τη γοήτευε.

Ο παππούς μου, παρότι τρομοκρατημένος από το γεγονός ότι η σοφερίνα του είχε το θράσος να πιάνει τιμόνι, ένιωθε μια ακατανίκητη έλξη για τη γυναίκα που κρυβόταν κάτω από την ασουλούπωτη στολή του οδηγού με το απίθανο κασκέτο, σαν αυτό που φοράνε οι αρκουδοκνηγοί στα δάση. Δεν ήταν απ' τους ανθρώπους που ενδίδουν εύκολα σε συναισθηματικές παρορμήσεις, γι' αυτό και,

παρ' όλο που του πέρασε απ' το μυαλό η ιδέα να της την πέσει, την απέρριψε αμέσως, θεωρώντας ότι το μυαλό του τού έπαιζε άσχημα παιχνίδια. Αντίθετα, η Νίνι μου, που δεν είχε τίποτε να χάσει, αποφάσισε να πιάσει στα δίχτυα της τον αστρονόμο προτού τελειώσουν οι διαλέξεις του. Της άρεσε το εκπληκτικό μαονένιο χρώμα του, ήθελε να... τον δει ολόκληρο και είχε το προαίσθημα ότι είχαν πολλά κοινά: εκείνος την αστρονομία κι εκείνη την αστρολογία, που κατά τη γνώμη της ήταν περίπου το ίδιο πράγμα. Σκεφτόταν ότι οι δυο τους είχαν έρθει από μακριά για να συναντηθούν σ' αυτό το σημείο της υδρογείου και της μοίρας, γιατί έτσι ήταν γραμμένο στ' αστέρια. Και παρ' όλο που η Νίνι μου ζούσε τότε σε απόλυτη εξάρτηση από το ωροσκόπιό της, δεν τα άφησε όλα στην τύχη. Προτού πάρει την πρωτοβουλία να περάσει σε κατά μέτωπον επίθεση, βεβαιώθηκε ότι ήταν ανύπαντρος, ότι είχε καλό εισόδημα, ότι ήταν υγιής και μόνο κατά έντεκα χρόνια μεγαλύτερός της, αν και εκ πρώτης όψεως, αν ανήκαν στην ίδια φυλή, εκείνη θα μπορούσε να είναι κόρη του. Πολλά χρόνια μετά, ο παππούς μου μου έλεγε γελώντας ότι, εάν η γιαγιά μου δεν τον είχε βγάλει νοκ άουτ απ' τον πρώτο κιόλας γύρο, ο μοναδικός του έρωτας θα εξακολούθουσαν να είναι τα αστέρια.

Τη δεύτερη μέρα ο καθηγητής κάθισε στο μπροστινό κάθισμα, για να βλέπει καλύτερα την οδηγό του, κι εκείνη έκανε αρκετές αχρείαστες βόλτες στην πόλη, για να του δώσει την ευκαιρία να τη βλέπει με την άνεσή του. Την ίδια νύχτα, αφού τάισε το γιο της και τον άφησε να κοιμάται στο κρεβάτι του, η Νίδια έβγαλε τη στολή, έκανε ντους, έβαλε κραγιόν στα χείλη και επισκέφτηκε απρόσκλητη το θύμα της με το πρόσχημα ότι ήθελε να του επι-

στρέψει ένα ντοσιέ που εκείνος είχε ξεχάσει στο αυτοκίνητο και που θα μπορούσε κάλλιστα να του το δώσει το επόμενο πρωί. Ποτέ στη ζωή της δεν είχε κάνει κάτι τόσο τολμηρό. Έφτασε στο κτίριο αψηφώντας το παγωμένο αεράκι, ανέβηκε στη σουίτα, σταυροκοπήθηκε για να πάρει θάρρος και χτύπησε την πόρτα. Ήταν νύχτα, μισή ώρα πριν από τα μεσάνυχτα, όταν εισέβαλε οριστικά στη ζωή του Πολ Ντίτσον Β'.

Η Νίνι μου, όσο καιρό είχε μείνει στο Τορόντο, είχε περάσει σε απόλυτη μοναξιά. Τις νύχτες ποθούσε όσο τίποτε άλλο να νιώσει το βάρος ενός αντρικού χεριού στο κορμί της, αλλά έπρεπε να επιβιώσει και να μεγαλώσει το γιο της σε μια χώρα που θα της ήταν πάντα ξένη· δεν είχε χρόνο για ρομαντικά όνειρα. Το κουράγιο που είχε δώσει στον εαυτό της εκείνη τη νύχτα, για να φτάσει έως την πόρτα του αστρονόμου, εξατμίστηκε μόλις εκείνος άνοιξε φορώντας τις πιτζάμες του και με την όψη ανθρώπου που μόλις τον είχαν ξυπνήσει. Κοιτάχτηκαν για μισό λεπτό χωρίς να ξέρουν τι να πουν ο ένας στον άλλον, γιατί εκείνος δεν την περίμενε κι εκείνη δεν είχε σχέδιο, μέχρι που την κάλεσε να μπει στο δωμάτιο, βλέποντας με τεράστια έκπληξη πόσο διαφορετική ήταν χωρίς το κασκέτο και τη στολή. Τον εντυπωσίασαν τα κατάμαυρα μαλλιά της, το πρόσωπο με τα ασύμμετρα χαρακτηριστικά και το κάπως λοξό χαμόγελο, το οποίο μέχρι τότε είχε δει μόνο κλεφτά. Εκείνη την ξάφνιασε η διαφορά μεγέθους μεταξύ τους, την οποία δεν μπορούσε να αντιληφθεί μέσα στο αυτοκίνητο: σηκωμένη στις μύτες των ποδιών, έφτανε μετά βίας μέχρι το στέρνο του γίγαντα. Αμέσως μετά παρατήρησε την

κατακλυσμαία ακαταστασία που επικρατούσε στον περιορισμένο χώρο του δωματίου και αποφάσισε ότι αυτός ο άντρας τη χρειαζόταν επειγόντως.

Ο Πολ Ντίτσον Β' είχε περάσει τα περισσότερα χρόνια της ζωής του μελετώντας την απόκρυφη συμπεριφορά των αστρικών σωμάτων, αλλά ελάχιστα πράγματα ήξερε για το γυναικείο κορμί και τίποτα για τα καπρίτσια του έρωτα. Ποτέ δεν είχε ερωτευτεί, και η πιο πρόσφατη σχέση του ήταν μια συνάδελφός του από τη σχολή, με την οποία βλέπονταν δυο φορές το μήνα, μια όμορφη Εβραία, πολύ καλοδιατηρημένη για τα χρόνια της, που πάντα επέμενε να πληρώνει το μισό λογαριασμό στα εστιατόρια. Η Νίνι μου είχε αγαπήσει μόνο δύο άντρες: τον άντρα της και έναν εραστή, που της είχε κλέψει το μυαλό και την καρδιά πριν από δέκα χρόνια. Ο πρώτος ήταν άτομο αλλοπαρμένο, αφοσιωμένο στη δουλειά του και την πολιτική δράση. Ταξίδευε ασταμάτητα και ήταν υπερβολικά απασχολημένος με άλλα πράγματα για να μπορέσει να αντιληφθεί τις δικές της ανάγκες. Ο άλλος ήταν μια σχέση που τελείωσε νωρίς. Η Νίδια Βιδάλ και ο Πολ Ντίτσον Β' ήταν έτοιμοι για τον έρωτα που θα τους συνέδεε έως το τέλος.

Άκουσα πολλές φορές την, ωραιοποιημένη ίσως, ιστορία του έρωτα των παππούδων μου και έφτασα να την απομνημονεύσω λέξη προς λέξη σαν ποίημα. Δεν γνωρίζω, φυσικά, με λεπτομέρειες όσα συνέβησαν εκείνη τη νύχτα πίσω από την κλειστή πόρτα του ξενοδοχείου, αλλά μπορώ να τα φανταστώ, βασισμένη σε όσα ξέρω τώρα και για τους δυο τους. Να υποπτευόταν άραγε ο παππούς μου, όταν άνοιξε την πόρτα του σ' εκείνη τη Χιλιανή, ότι είχε φτάσει σε ένα μοιραίο σταυροδρόμι και ότι το μονοπάτι

που θα διάλεγε θα σφράγιζε το μέλλον του; Όχι, φυσικά, αυτή η εξέλιξη δεν θα μπορούσε ποτέ να του περάσει απ' το μυαλό. Και η Νίνι μου; Τη βλέπω να προχωράει σαν υπνοβάτισσα ανάμεσα στα πεταμένα στο πάτωμα ρούχα και στα τασάκια τα γεμάτα με αποτοσίγαρα, να διασχίζει το σαλονάκι, να μπαίνει στην κρεβατοκάμαρα και να κάθεται στο κρεβάτι, αφού η πολυθρόνα και οι καρέκλες ήταν όλες γεμάτες χαρτιά και βιβλία. Εκείνος γονάτισε δίπλα της για να την αγκαλιάσει, κι έτσι θα έμεναν για αρκετή ώρα, προσπαθώντας να βουλευτούν σ' αυτή την ξαφνική οικειότητα. Μετά εκείνη άρχισε ίσως να πνίγεται απ' τη ζέση κι εκείνος τη βοήθησε να απαλλαγεί από το πανωφόρι και τις μπότες της· μετά άρχισαν να χαϊδεύονται διαστακτικά, αναγνωριστικά, ψηλαφώντας ο ένας την ψυχή του άλλου, για να βεβαιωθούν ότι δεν έκαναν λάθος. «Μυρίζεις καπνό και γλυκό. Και είσαι γυαλιστερός και σκούρος σαν φώκια», του είπε η Νίνι μου. Πολλές φορές άκουσα αυτή τη φράση απ' τα χείλη της.

Το τελευταίο μέρος της ιστορίας δεν χρειάστηκε να το εφεύρω, αφού μου το αφηγήθηκαν οι ίδιοι. Με εκείνο το πρώτο αγχάλισμα, η Νίνι μου συμπέρανε ότι είχε γνωρίσει τον αστρονόμο και σε κάποια προηγούμενη ζωή, σε κάποια άλλη εποχή, και ότι αυτό που συνέβαινε τώρα ήταν η επανένωσή τους και ότι τα ζώδια τους και οι απόκρυφες διαδρομές των ταρό τους ήταν συμπληρωματικές. «Καλά που είσαι άντρας, Πολ. Για φαντάσου να ήσουν σ' αυτή τη μετενσάρκωση η μητέρα μου», αναστέναξε εκείνη καθισμένη στα γόνατά του. «Τώρα όμως που δεν είμαι η μητέρα σου, τι θα 'λεγες να παντρευτούμε;» της απάντησε εκείνος.

Δύο εβδομάδες αργότερα, εκείνη έφτασε στην Καλι-

φόρνια σέρνοντας μαζί της το γιο της, ο οποίος δεν ήθελε κατά κανέναν τρόπο να ξεριζωθεί για δεύτερη φορά. Της είχαν δώσει μια τρίμηνη βίζα νύφης, αλλά στο τέλος των τριών μηνών ή θα έπρεπε να έχει παντρευτεί ή να εγκαταλείψει τη χώρα. Τελικά παντρεύτηκε.

Πέρασα την πρώτη μου μέρα μου στη Χιλή κάνοντας βόλτες στο Σαντιάγο με το χάρτη στο χέρι, μέσα σε ανυπόφορη ζέστη χωρίς καθόλου υγρασία, προσπαθώντας να σκοτώσω την ώρα μου μέχρι να πάρω το λεωφορείο για το Νότο. Είναι μια πόλη σύγχρονη, χωρίς τίποτε εξωτικό και γραφικό, δεν υπάρχουν Ινδιάνοι με τοπικές φορεσιές ούτε αποικιακές γειτονιές με ζωνηρά και τολμηρά χρώματα, όπως είχα δει ταξιδεύοντας με τους παππούδες μου στη Γουατεμάλα ή στο Μεξικό. Ανέβηκα με έναν οδοντωτό σιδηρόδρομο έως την κορυφή ενός λόφου, απαραίτητο αξιοθέατο για έναν τουρίστα, και πήρα έτσι μια ιδέα για το μέγεθος της πρωτεύουσας –η οποία φαίνεται να μην τελειώνει πουθενά– και για το νέφος που την καλύπτει σαν μολυσμένη σκόνη. Το βραδάκι πήρα ένα ροδακινί λεωφορείο για το Νότο, για το Τσιλοέ.

Προσπάθησα μάταια να κοιμηθώ, έτσι όπως με νανούριζαν η κίνηση, το γουργούρισμα του μοτέρ και οι ανάσες των άλλων επιβατών, αλλά εγώ ποτέ δεν ήμουν εύκολη στον ύπνο, πόσο μάλλον τότε που είχα ακόμα υπολείμματα κακής ζωής στις φλέβες μου. Την αυγή κάναμε μια στάση για να πάμε τουαλέτα και να πιούμε έναν καφέ σ' ένα πανδοχείο, σ' ένα τοπίο βουκολικό, όλο πράσινους λόφους και αγελάδες, και μετά συνεχίσαμε για αρκετές ώρες, μέχρι που φτάσαμε σε μια πρωτόγονη αποβάθρα. Βγήκα-

με για να ξεμουδιάσουμε και να αγοράσουμε πίτες με τυρί και θαλασσινά από κάτι γυναίκες που φορούσαν λευκές ρόμπες σαν νοσοκόμες. Το λεωφορείο φορτώθηκε σ' ένα φέρι για να διασχίσει τη διώρυγα του Τσακάο: μισή ώρα σιωπηλού ταξιδιού πάνω σε μια φωτεινή θάλασσα. Κατέβηκα από το λεωφορείο για να ανέβω στο πλοίο μαζί με τους υπόλοιπους μουδιασμένους επιβάτες που, όπως εγώ, είχαν περάσει πολλές ώρες στριμωγμένοι στα καθίσματά τους. Αψηφώντας τον τσουχτερό αέρα, θαυμάσαμε τα σμήνη των χελιδονιών, που ήταν απλωμένα σαν μαντίλια στον ουρανό, και τα δελφίνια με την άσπρη κοιλιά που συνόδευαν χορεύοντας το πλοίο.

Το λεωφορείο με άφησε στην Ανκούδ του Μεγάλου Νησιού, τη δεύτερη σε μέγεθος πόλη του αρχιπελάγους. Από εκεί έπρεπε να πάρω άλλο λεωφορείο για να πάω μέχρι το χωριό όπου με περίμενε ο Μανουέλ Αρίας, αλλά ανακάλυψα ότι μου έλειπε το πορτοφόλι. Η Νίνι μου με είχε προειδοποιήσει για τους Χιλιανούς πορτοφολάδες και τις ταχυδακτυλουργικές ικανότητές τους. Μπορούν να σου κλέψουν και την ψυχή σου ακόμα, με τη μεγαλύτερη αβρότητα. Ευτυχώς, μου άφησαν τη φωτογραφία του παππού και το διαβατήριό μου, αφού τα είχα σε άλλη τσέπη του σακιδίου μου. Ήμουν μόνη, χωρίς δεκάρα τσακιστή, σε μια άγνωστη χώρα, αλλά, αν κάτι είχα μάθει από τις θλιβερές μου περιπέτειες του περασμένου χρόνου, αυτό ήταν ότι δεν έπρεπε να με παίρνουν από κάτω οι ασήμαντες αναποδιές όπως αυτή.

Σε ένα από τα μικρά μαγαζιά με είδη λαϊκής τέχνης στην πλατεία, όπου κυρίως πουλούσαν υφάσματα από το Τσιλοέ, είδα τρεις γυναίκες καθισμένες κυκλικά να πλέκουν και υπέθεσα ότι, αν ήταν σαν τη Νίνι μου, θα με βοη-

θούσαν· οι Χιλιανές τρέχουν αμέσως να βοηθήσουν όποιον βρίσκεται σε δυσκολία, ιδιαίτερα αν είναι ξένος. Με τα σπαστά ισπανικά μου τους εξήγησα το πρόβλημά μου και αμέσως άφησαν τις βελόνες τους και μου πρόσφεραν μια καρέκλα και μια πορτοκαλάδα με ανθρακικό, ενόσω συζητούσαν την περίπτωση μου δίνοντας το λόγο η μια στην άλλη για να εκφράσει την άποψή της. Έκαναν διάφορα τηλεφωνήματα από ένα κινητό και μου εξασφάλισαν τη μετακίνησή μου μ' έναν ξάδελφο που πήγαινε προς την ίδια κατεύθυνση· θα μπορούσε να με πάρει σε δυο-τρεις ωρίτσες και δεν το θεωρούσε καθόλου δύσκολο να βγει λίγο απ' το δρόμο του για να μ' αφήσει στον προορισμό μου.

Εκμεταλλεύτηκα το χρόνο αναμονής για να επισκεφτώ το χωριό και ένα μουσείο των εκκλησιών του Τσιλοέ, τις οποίες είχαν σχεδιάσει οι Ιησουίτες τριακόσια χρόνια πριν και τις είχαν χτίσει καδρόνι-καδρόνι οι κάτοικοι του Τσιλοέ, που είναι επιδέξιοι μαραγκοί και ναυπηγοί. Οι κατασκευές αυτές στέκονται με τα καδρόνια να θηλυκώνουν μεταξύ τους χωρίς ούτε ένα καρφί, ενώ για σκεπές χρησιμοποιούν ανεστραμμένα πλοιάρια. Βγαίνοντας από το μουσείο βρέθηκα μπροστά σ' ένα σκύλο μικρομέγαλο, κουτσό, με σκληρό γκριζό τρίχωμα και άθλια ουρά, αλλά με την αξιοπρέπεια ενός ζώου ράτσας. Του έδωσα την πίτα που είχα στο σάκο μου. Την πήρε με λεπτότητα ανάμεσα στα μεγάλα κίτρινα δόντια του, την άφησε στο έδαφος και με κοίταξε αφήνοντάς με να καταλάβω ότι αυτό που του έλειπε δεν ήταν η μάσα, αλλά η παρέα. Η μητριά μου η Σούζαν ήταν εκπαιδευτρια σκυλιών και με είχε μάθει να μην αγγίζω ποτέ ένα ζώο προτού εκείνο από μόνο του με πλησιάσει δείχνοντας ότι νιώθει σίγουρο, αλλά με τούτο δω παρακάμψαμε το πρωτόκολλο και νιώσαμε άνετα από την

αρχή. Κάναμε μαζί την απαραίτητη περιήγηση και την ώρα που είχαμε συμφωνήσει επέστρεψα ξανά εκεί όπου είχα συναντήσει τις γυναίκες που έπλεκαν. Το σκυλί έμεινε έξω από το μαγαζί ακουμπώντας, για καλό και για κακό, μόνο τη μια πατούσα του στο κατώφλι.

Ο ξάδελφος έκανε την εμφάνισή του μια ώρα μετά το ραντεβού μας, με ένα φορτηγάκι γεμάτο μέχρι επάνω, έχοντας μαζί τη γυναίκα του και ένα βυζανιάρικο μωρό. Ευχαρίστησα τις ευεργέτιδες μου, οι οποίες μου είχαν μάλιστα δανείσει και ένα κινητό για να μπορέσω να έρθω σ' επαφή με τον Μανουέλ Αρίας, και αποχαιρέτησα το σκύλο. Όμως εκείνος είχε άλλα σχέδια. Κάθισε στα πόδια μου χτυπώντας το έδαφος με την ουρά του και χαμογελώντας σαν ύαινα· μου είχε κάνει τη χάρη να με ξεχωρίσει ανάμεσα στους ανθρώπους και τώρα ήμουν η ευτυχής ευνοούμενή του. Άλλαξα τακτική. «Shoo! Shoo! Fucking dog», φώναξα στα αγγλικά. Εκείνος δεν κούνησε ρούπι, ενώ ο ξάδελφος παρακολουθούσε τη σκηνή κουνώντας συγκαταβατικά το κεφάλι. «Μην ανησυχείτε, δεσποινίς, μπορούμε να πάρουμε τον Φάκιν μαζί μας», είπε τελικά. Κι έτσι αυτό το γκριζωπό σκυλί απέκτησε το καινούργιο του όνομα, ενώ μπορεί στην προηγούμενη ζωή του να λεγόταν Πρίγκιπας. Με μεγάλη δυσκολία χωρέσαμε στο καργαρισμένο όχημα και μια ώρα αργότερα φτάσαμε στο χωριό, όπου έπρεπε να συναντηθώ με το φίλο της γιαγιάς μου, με τον οποίο είχα ραντεβού στην εκκλησία μπροστά στη θάλασσα.

Το χωριό, που είχε ιδρυθεί από τους Ισπανούς το 1567, είναι το πιο παλιό του αρχιπελάγους και έχει περίπου δύο

χιλιάδες κατοίκους, αλλά δεν μπορούσα να καταλάβω πού ήταν κρυμμένοι όλοι αυτοί, αφού έβλεπα περισσότερες κόττες και πρόβατα παρά ανθρώπους. Περίμενα αρκετή ώρα τον Μανουέλ καθισμένη στα σκαλιά μιας εκκλησίας βαμμένης με λευκό και γαλάζιο χρώμα, παρέα με τον Φάκιν και υπό τα διερευνητικά βλέμματα –από κάποια απόσταση, είναι αλήθεια– τεσσάρων αμίλητων και σοβαρών πιτσιρικάρδων. Για εκείνον το μόνο που ήξερα ήταν ότι ήταν φίλος της γιαγιάς μου και ότι είχαν να ιδωθούν από τη δεκαετία του '70, αλλά είχαν διατηρήσει σποραδικές επαφές, αρχικά δι' αλληλογραφίας, όπως γινόταν στην προϊστορία της ανθρωπότητας, και μετά με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.

Ο Μανουέλ Αρίας εμφανίστηκε τελικά και με αναγνώρισε από την περιγραφή που του είχε κάνει η Νίνι μου από το τηλέφωνο. Τι να του είπε άραγε; Ότι είμαι ένας οβελίσκος με μαλλιά βαμμένα σε τέσσερα χρώματα και με σκουλαρίκι στη μύτη; Μου άπλωσε το χέρι και με κοίταξε από πάνω ως κάτω στα γρήγορα, αναλύοντας με εμβρίθεια τα υπολείμματα του μπλε βερνικιού στα δαγκωμένα νύχια μου, το τριμμένο τζιν και τις μπότες στρατηλάτη, βαμμένες με ροζέ σπρέι, που τις είχα πάρει από ένα πρατήριο του Στρατού της Σωτηρίας την εποχή που ζητιάνευα στους δρόμους.

«Είμαι ο Μανουέλ Αρίας», μου συστήθηκε εκείνος μιλώντας αγγλικά.

«Γεια. Με κυνηγούν το FBI, η Ιντερπόλ και μια συμμορία απ' το Λας Βέγκας», του είπα αντί για καλημέρα, για να αποφύγω τις οποιεσδήποτε παρεξηγήσεις.

«Και εις ανώτερα», απάντησε.

«Δεν σκότωσα κανέναν και, για να είμαι ειλικρινής, δεν

νομίζω ότι θα κάνουν τον κόπο να έρθουν να με βρουν στον πεινό του κόσμου».

«Ευχαριστώ για το κομπλιμέντο».

«Συγγνώμη, δεν είχα σκοπό να κακολογήσω τη χώρα σου. Στην πραγματικότητα, η περιοχή είναι συμπαθέστατη, έχει αρκετό πράσινο και μπόλινο νερό, αλλά θα πρέπει να λάβουμε υπόψη μας ότι είναι μάλλον μακριά!»

«Μακριά από τι;»

«Απ' την Καλιφόρνια, απ' τον πολιτισμό, απ' τον υπόλοιπο κόσμο. Και η Νίνι ξέχασε να μου πει ότι κάνει κρύο».

«Είναι καλοκαίρι», με πληροφόρησε.

«Καλοκαίρι γενναριάτικα! Πού ακούστηκε κάτι τέτοιο!»

«Στο νότιο ημισφαίριο», μου απάντησε εκείνος με απόλυτη σοβαρότητα.

Άσ' τα να πάνε, σκέφτηκα, αυτό το άτομο δεν έχει καθόλου αίσθηση του χιούμορ. Με κάλεσε να πιω μαζί του τσάι, ενόσω περιμέναμε ένα φορτηγό που θα του έφερνε ένα ψυγείο και θα έπρεπε να είχε φτάσει πριν από τρεις ώρες. Μπήκαμε σε ένα σπίτι σημαδεμένο από ένα λευκό πατσαβούρι προσαρμοσμένο σ' ένα στειλιάρι, σαν σημαία απ' αυτές που σηκώνει κάποιος όταν παραδίδεται στον εχθρό, αλλά εδώ σήμαινε ότι στο σπίτι αυτό πουλούσαν φρέσκο ψωμί. Υπήρχαν τέσσερα τραπέζια ρουστίκ με πλαστικά τραπεζομάντιλα και καρέκλες διαφορετικών ειδών, ένας πάγκος και μια στόφα όπου έβραζε ένα τσαγερό μαυρισμένο απ' την καπνιά. Μια χοντρή γυναίκα με κολλητικό γέλιο χαιρέτησε τον Μανουέλ Αρίας δίνοντάς του ένα φιλί στο μάγουλο και μετά με παρατήρησε κάπως αμήχανα προτού αποφασίσει να φιλήσει κι εμένα.

«Αμερικάννα;» ρώτησε τον Μανουέλ.

«Δεν φαίνεται;» είπε εκείνος.

«Και τι έχει πάθει το κεφάλι της;» είπε εκείνη, δείχνοντας το βαμμένο μαλλί μου.

«Έτσι γεννήθηκα», την πληροφόρησα πικαρισμένη.

«Η γκρινγκουλίτσα μιλάει τη γλώσσα μας!» είπε εκείνη έκπληκτη. «Μην κάθεται όρθια, τώρα αμέσως θα σου φέρω το τσαγάκι σου».

Με έπιασε απ' το μπράτσο και με κάθισε σχεδόν με το ζόρι σε μια απ' τις καρέκλες, ενόσω ο Μανουέλ μου εξηγούσε ότι στη Χιλή «γκρίνγκο» θεωρείται οποιοσδήποτε αγγλόφωνος ξανθός και ότι η λέξη «γκρινγκουλίτσα» είναι χαϊδευτικό.

Η χανιτζού μάς έφερε σε πλαστικά ποτήρια τσάι και μια πυραμίδα αχνιστό αρωματικό ψωμί, που μόλις είχε βγει απ' το φούρνο, βούτυρο και μέλι, και μετά κάθισε μαζί μας για να σιγουρευτεί ότι θα το φάμε όλο, όπως οφείλαμε. Σύντομα ακούσαμε το βραχνό ήχο της μηχανής του φορτηγού που προχωρούσε σκουντουφλώντας σ' αυτόν το γεμάτο λακκούβες χωματόδρομο, μ' ένα ψυγείο να τραμπαλίζεται στην καρότσα του. Η γυναίκα βγήκε στην πόρτα, σφύριξε συνθηματικά κι αμέσως ξεπρόβαλαν κάμποσοι νεαροί, που κατέβασαν το ψυγείο και το πήγαν σηκωτό έως την παραλία, όπου το φόρτωσαν στη βενζινάκατο του Μανουέλ από μια ξύλινη ράμπα.

Το σκάφος είχε μήκος οκτώ μέτρα, ήταν φτιαγμένο από φάιμπεργκλας και βαμμένο λευκό, μπλε και κόκκινο, στα χρώματα δηλαδή της χιλιανής σημαίας που κυμάτιζε στην πρύμνη, ίδια σχεδόν με την πολιτειακή σημαία του Τέξας. Στο πλάι ήταν γραμμένο το όνομά του: *Καουίγια*. Έδε-

σαν όσο καλύτερα μπορούσαν το ψυγείο σε κάθετη θέση και με βοήθησαν να ανεβώ. Το σκυλάκι με ακολούθησε με τον αστείο βηματισμό του· είχε το ένα πόδι κοντύτερο από τα άλλα και περπατούσε λίγο γερτά.

«Κι αυτό;» με ρώτησε ο Μανουέλ.

«Δεν είναι δικό μου, με πήρε στο κατόπι στην Ανκούδ. Μου είπε κάποιος ότι τα χιλιανά σκυλιά είναι πολύ έξυπνα και αυτό εδώ φαίνεται από καλή ράτσα».

«Πρέπει να είναι γερμανικός ποιμενικός ανάμεικτος με φοξ τεριέ. Έχει σώμα μεγάλου σκύλου και πόδια μικρού», αποφάνθηκε ο Μανουέλ.

«Αν τον κάνω ένα μπάνιο, θα δεις ότι είναι ωραίο σκυλί».

«Και πώς το λένε;» με ρώτησε.

«*Fucking dog* στα χιλιανά».

«Δηλαδή πώς;»

«Φάκιν».

«Ελπίζω ότι ο Φάκιν σου θα συμπεριφερθεί σαν κύριος στα γατιά μου. Θα πρέπει να τον δένεις τη νύχτα για να μη βγαίνει και σκοτώνει πρόβατα», με προειδοποίησε.

«Δεν θα χρειαστεί. Θα κοιμάται μαζί μου».

Ο Φάκιν στρώθηκε άκρη-άκρη στη βάρκα, με τη μύτη ανάμεσα στα μπροστινά πόδια του, κι έμεινε εκεί ακίνητος χωρίς να παίρνει τα μάτια του από πάνω μου. Δεν είναι ιδιαίτερα εκδηλωτικός, αλλά καταλαβαινόμαστε με τη γλώσσα της χλωρίδας και της πανίδας: την τηλεπαθητική εσπεράντο.

Από τον ορίζοντα κυλούσε προς το μέρος μας μια χιονοστιβάδα από τεράστια σύννεφα με τη συνοδεία ενός παγωμένου ανέμου, αλλά η θάλασσα ήταν ήρεμη. Ο Μανουέλ μου δάνεισε ένα μάλλινο πόντσο και από τη στιγμή εκείνη έπαψε να μου μιλάει, έχοντας συγκεντρωθεί στο

πηδάλιο και στα όργανα πλοήγησης –πυξίδα, GPS, ασύρματος σε ναυτική συχνότητα και ποιος ξέρει τι άλλο ακόμα–, ενώ εγώ τον παρατηρούσα με την άκρη του ματιού μου. Η Νίνι μου μού είχε πει ότι ήταν κοινωνιολόγος, ή κάτι τέτοιο τέλος πάντων, στο σκάφος του όμως θα μπορούσε να περάσει κανονικά για καπετάνιος: μεσαίο ύψος, λεπτός, δυνατός, χωρίς ίχνος περιττού λίπους, με το δέρμα ψημένο από το θαλασσινό αέρα, με χαρακτηριστικές ρυτίδες, μαλλί ίσιο και κοντό, μάτια στην ίδια γκριζα απόχρωση με τα μαλλιά. Δεν ξέρω να υπολογίζω την ηλικία των μεγάλων ανθρώπων· ετούτος φαίνεται μια χαρά από μακριά, γιατί είναι ακόμα ευκίνητος και δεν έχει το γνωστό καμπούριασμα των γέρων, όμως από κοντά φαίνεται μεγαλύτερος από τη Νίνι μου – εβδομήντα τόσο, θα έλεγα. Εγώ για τη ζωή του ήμουν κεραυνός εν αιθρία. Θα πρέπει να προσέχω τα βήματά μου για να μη μετανιώσει που προσφέρθηκε να με φιλοξενήσει.